

Geen Geraniums voor senioren

Uit de NRC van 16 november 2005, door Wilma van Hoeflaken

'Je moet schroom overwinnen als je jezelf of je product wilt verkopen'

Thuiszitten als je met vervroegd pensioen bent? Veel prepensionoers maken een nieuwe start als zelfstandig ondernemer, vaak in een totaal andere bedrijfstak. „Eindelijk volgen ze hun passie.“

"Het is echt een trend, al die senior starters", zegt Rogier Boulogne, projectmanager starters bij de Kamer van Koophandel. „Er is een groep starters die noodgedwongen een eigen bedrijf begint omdat ze werkloos zijn en niet meer op een baan in loondienst rekenen. Maar er zijn ook oudere starters die voor zichzelf beginnen omdat ze daar gewoon zin in hebben. Die groep wordt groter. Het zijn gezonde mensen die met vervroegd pensioen zijn en die zich veel te fit voelen om achter de geraniums te zitten. En ze hebben ook geen zin om hun leven te laten invullen door de kleinkinderen.“

Het aantal startende ondernemers boven de vijftig neemt sterk toe. In 1994 was van alle starters 8 procent ouder dan vijftig, in 2000 gold dat voor 11 procent en in 2004 is 16 procent van de starters vijftigplus. In werkelijkheid zou die groep wel eens groter kunnen zijn, want alleen de starters die zich officieel hebben laten inschrijven bij de Kamer van Koophandel worden meegeteld. Er zijn ook veel senioren die zich na hun pensionering helemaal op hun hobby storten en die zichzelf in eerste instantie niet als ondernemer zien. Pas na verloop van tijd, als die hobby meer oplevert dan af en toe een kistje wijn en als ze steeds meer onkosten maken die ze willen aftrekken, melden ze zich bij de belastingdienst en schrijven ze zich in in het Handelsregister.

„Het begint vaak als liefhebberij“, zegt Fried le Poole. „Maar mensen vinden het toch wel leuk als zo'n hobby extra geld oplevert. Dat geldt ook voor degenen die al een goed pensioen hebben en eigenlijk geen extra inkomen nodig hebben. Geld betekent immers ook erkenning en waardering.“ Le Poole is directeur van 50+ Carrière, een bureau dat bedrijven adviseert die hun personeel langer aan het werk willen houden. Hij werkt nauw samen met Wise, een stichting die oudere starters ondersteunt. Begin deze maand verzorgde hij voor de Amsterdamse Kamer van Koophandel een workshop voor senior starters. „De senior starters die hun bedrijf nodig hebben om van te leven blijven meestal in dezelfde sector werken als voorheen in loondienst. Daar zit hun kennis en ervaring en daar hebben ze hun netwerk opgebouwd. Je gaat doen waar je goed in bent, dat is het veiligst. Maar de starters die met vervroegd pensioen zijn, geven hun leven vaak een andere wending. Geld is niet de primaire drijfveer. De vraag die zij zich stellen is: waar ligt mijn hart? Zij gebruiken het vroegpensioen om hun passie te volgen.“

Le Poole kwam in zijn workshop ook starters tegen die dankzij hun pensioen voldoende inkomen hebben, maar die als zelfstandig ondernemer toch verder gaan in hun oude vak. „Dat zijn vaak mensen die in loondienst al een tijd het gevoel hadden dat ze hun kennis en expertise niet meer konden gebruiken. Ze hebben een paar reorganisaties meegemaakt, ze krijgen steeds nieuwe leidinggevenden met andere inzichten en ze merken dat er niet meer naar hen wordt geluisterd. Ze kunnen hun ei niet meer kwijt, maar als ze voor zichzelf beginnen kunnen ze alles weer doen op de manier die zij het beste vinden.“

Volgens Le Poole zien oudere starters het meest op tegen de acquisitie. In loondienst hoefden de meesten zich daarmee niet bezig te houden en het is niet gemakkelijk om daar als vijftigplusser voor het eerst mee geconfronteerd te worden. „Je moet toch een zekere schroom overwinnen als je jezelf of je product wilt verkopen.“ Ook de faciliteiten vallen in de praktijk vaak tegen. „Mensen die in loondienst hebben gewerkt, zijn gewend aan een koffieautomaat. Nu moeten ze zelf voor hun koffie zorgen. Hun brieven moeten ze zelf in een envelop stoppen en naar het postkantoor brengen. En even aan de secretaresse vragen of ze

een paar afspraken voor je wil maken is er ook niet meer bij."

Een lastiger probleem is de financiering. De meeste banken zijn inmiddels gewend aan vrouwelijke ondernemers en aan allochtone ondernemers - groepen die tot voor een paar jaar geleden niet snel een lening konden afsluiten - maar met de senior starter weten ze zich nog geen raad. „Als je op je 60ste een startkapitaal wilt, vraagt de bank: o ja, wanneer denkt u dat dan terug te betalen?" zegt Le Poole. Toch doen oudere starters het goed. Ze gaan niet snel failliet en na verloop van tijd nemen ze vaak personeel aan, al was dat oorspronkelijk niet de bedoeling. „Dat is niet vreemd, want het zijn mensen met veel kennis en ervaring."

Wim de Jong (59)

Hij werkte 6 jaar bij de marine en 32 jaar bij de belastingdienst, onder meer als hoofd van het Central Liaison Office in Almelo. Sinds januari 2005 is hij met vroegpensioen. Nu volgt hij een horlogemakersopleiding. „In dit werk kan ik mijn precisie kwijt. Al die kleine radertjes en andere onderdelen moeten goed op elkaar afgesteld zijn. Dat vraagt een zeer grote concentratie. Ik ga zo op in het werk dat ik urenlang niet in de gaten heb wat er om me heen gebeurt. Na een half uur achter de computer krijg ik rugpijn, maar als ik de hele dag aan tafel zit en horloges maak, heb ik daar geen last van. Er gaat zo'n rust vanuit. Eigenlijk is het een beetje een oude liefde. Mijn vader deed het naast zijn werk en als jongen hielp ik hem. Al die onderdeeljes herken ik weer. Na mijn vroegpensioen deed ik eerst een opleiding in de hobbysfeer, maar nu volg ik drie dagen per week de opleiding van Zadkine bij het ROC in Amsterdam. Daar loop ik tussen de jongelui. Volgend jaar mag ik mezelf horloger noemen. Daarna ga ik nog een klokkenmakersopleiding doen. Daar leer je vooral kleinmetaalvaardigheden. Medio 2006 verhuizen mijn vrouw en ik naar Duitsland, waar zij vandaan komt. We hebben een huis gekocht met een kleine aanbouw om een winkel in te beginnen. Mijn vrouw gaat antieke spullen in- en verkopen en ik ga horloges maken. Allebei gaan we ons uitleven in dingen die we echt leuk vinden."

Willem Schouten (59)

Hij werkte 30 jaar bij een Riagg als psycholoog en afdelingshoofd. In juni 2005 ging hij met vervroegd pensioen. Sinds september volgt hij een meubelmakersopleiding. „Ik heb altijd graag geklust, maar daar had ik alleen in vakanties tijd voor. Iets maken van materiaal dat toevallig voorhanden is; van vogelhuisjes tot grote eettafels. Dan ben ik in mijn element. Dat deel van mijn kunnen bleef in mijn werk altijd onderbelicht. Dus toen ik met vroegpensioen kon, ben ik iets in die richting gaan zoeken. Het was niet gemakkelijk om een opleiding te vinden. Meubelmakersopleidingen zijn meestal mbo-opleidingen. Daarvoor heb je een stageplaats nodig en die krijg ik niet meer. Nu ga ik een dag per week naar De Schrijn in Langbroek, een particuliere ambachtelijke opleiding. Meubelmaken heeft zoveel kanten. Je werkt met verschillende houtsoorten, je moet je gereedschap onderhouden, omgaan met machines, het is een hele cyclus. Ik heb net een houten hamer gemaakt. Dat is schaven, pas maken, verlijmen en afwerken. Nu begin ik aan mijn eerste grote werkstuk, een timmerkist. Dan leer je zwaluwstaartverbindingen maken. Het is niet gemakkelijk, maar ik ben nieuwsgierig en geduldig. Na een jaar krijg je een certificaat en de garantie dat je uit ruw hout meubelen kunt maken. Daar wil ik ze aan houden. Ik wil graag zelf ontwerpen en meubels maken naar mijn eigen ideeën. Het liefst voor anderen, dingen die ze echt nodig hebben. Het gaat mij om de combinatie van het creatieve en het functionele."

Harry Melis (58)

Hij werkte 41 jaar bij de belastingdienst, eerst als docent taalvaardigheid, later als hoofdredacteur van een paar interne tijdschriften. In september 2004 ging hij met vervroegd pensioen. Nu ontwerpt hij tuinen. „Een van mijn ooms had vroeger de supervisie over alle kloostertuinen van de fraters huizen. Ik hielp hem vaak. Door studie, carrière en gezin kwam de klad erin. Ik adviseerde mensen weleens over tuinaanleg, maar daar bleef het bij. Dat is veranderd sinds mijn dochter en schoonzoon een architectenbureau hebben in Innsbruck. Zij ontwerpen strakke, energiezuinige woningen met natuurlijke materialen. Geen Lederhosenarchitectuur, zoals mijn schoonzoon dat noemt. Toen ze mij eens een ontwerp lieten zien, vroeg ik: hebben jullie al iets voor de tuin? Inmiddels ben ik bezig met mijn derde tuin. Mijn benadering is tijdloos en minimalistisch. Geen overdaad, liever lijnen dan kleuren en veel donkere materialen die mooi oplichten als het regent. Ik wil een symbiose met de lijnen

van het huis. In Oostenrijk is de natuurlijke omgeving dramatisch, dus ik creëer rust. Mijn dochter Annick heeft net een huis ontworpen met een betonnen tafel die vanuit de keuken doorloopt naar het terras. Dat is inspirerend. Ik ga zelf ook kijken, maar ik kan niet steeds naar Innsbruck. We sturen veel foto's, plattegronden en schetsen heen en weer. Met zo'n tuin ben ik weken fulltime bezig, maar het komt niet bij me op om uren te tellen. Dat hoeft niet meer."